ਕਰਨਾਟਕ ਲੋਕਾਯੁਕਤਾ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ,

ਬੰਗਲੌਰ ਦੁਆਰਾ ਰਾਜ

ਬਨਾਮ

ਐੱਮ. ਆਰ. ਹਿਰਮੈਥ

(ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 819/2019)

1 ਮਈ, 2019

[ਡਾ. ਧਨੰਜੈ ਵਾਈ ਚੰਦਰਚੂੜ ਅਤੇ ਹੇਮੰਤ ਗੁਪ੍ਤਾ, ਜੇ.]

ਸਬੂਤ ਐਕਟ, 1872: ਧਾਰਾ 65ਬੀ (4)-ਇਲੈਕਟ੍ਰੋਨਿਕ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ-ਜਾਸੂਸੀ ਕੈਮਰੇ ਦੇ ਅਧਾਰ ਉੱਤੇ ਇਲੈਕਟ੍ਰੋਨਿਕ ਰਿਕਾਰਡ ਦਾ ਸੈਕੰਡਰੀ ਸਬੂਤ-ਪ੍ਰਮਾਣ ਪੱਤਰਾਂ ਦੇ ਉਤਪਾਦਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ। 65ਬੀ-ਜਦੋਂ-ਆਯੋਜਿਤਃ ਪ੍ਰਮਾਣ ਪੱਤਰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਉਦੋਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਇਲੈਕਟ੍ਰੋਨਿਕ ਰਿਕਾਰਡ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਵਰਤਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ-ਤੱਥਾਂ, ਦੋਸ਼ਾਂ ਕਿ ਇੱਕ ਜਾਲ ਵਿਛਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਰਿਸ਼ਵਤ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਅਦਾਇਗੀ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਵੱਲੋਂ ਪੈਸੇ ਲੈਂਦੇ ਹੋਏ ਫੜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ-ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਉੱਤੇ ਮੀਟਿੰਗ ਦੌਰਾਨ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਦਾ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਗੱਲਬਾਤ ਇੱਕ ਜਾਸੂਸੀ ਕੈਮਰੇ ਉੱਤੇ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ-ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਜਾਸੂਸੀ ਕੈਮਰਾ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤਾ ਸੀ-ਇਹ ਪੜ੍ਹਾਅ ਜਾਂਚ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ-ਉਸ ਪੜ੍ਹਾਅ ਉੱਤੇ, ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ, ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣਾ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹੈ। ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪਹਿਲੀ ਸੂਚਨਾ ਰਿਪੋਰਟ ਦਰਜ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਾਰ ਬਣੇਗੀ-ਐੱਫ. ਆਈ. ਆਰ. ਦਰਜ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੋਈ ਜਾਂਚ ਸ਼ੁਰੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ-ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਹ ਮੰਨਣ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਯੂ/ਐੱਸ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲਤਾ। 65ਬੀ (4) ਉਸ ਪੜ੍ਹਾਅ 'ਤੇ ਜਦੋਂ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਤਾਂ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਲਈ ਘਾਤਕ ਸੀ-ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ-ਸੁਣਵਾਈ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਆਦੇਸ਼ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਡਿਸਚਾਰਜ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ

ਰੱਖਿਆਃ 1.1 ਸਬੂਤ ਐਕਟ, 1872 ਦੀ ਧਾਰਾ 65 ਬੀ (4) ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ "ਜਿੱਥੇ ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਸਬੂਤ ਵਿੱਚ ਬਿਆਨ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ"। ਉਪ-ਧਾਰਾ (4) ਦੇ ਇਸ ਪਹਿਲੂ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਅਨਵਰ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਉਦੋਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਇਲੈਕਟ੍ਰੌਨਿਕ ਰਿਕਾਰਡ ਨੂੰ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਵਰਤਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਸੀ. ਡੀ. ਆਰ. ਰਵਿੰਦਰ ਵੀ. ਦੇਸਾਈ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਧਾਰਾ 65 ਬੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਪੇਸ਼ ਨਾ ਕਰਨਾ ਇੱਕ ਠੀਕ ਹੋਣ ਯੋਗ ਨੁਕਸ ਹੈ। ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਇਸ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਜਦੋਂ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਤਾਂ ਧਾਰਾ 65 ਬੀ (4) ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲਤਾ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਲਈ ਘਾਤਕ ਸੀ। ਅਜਿਹੇ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਉਦੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇਗੀ ਜਦੋਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਰਿਕਾਰਡ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਉਹ ਪੜਾਅ ਹੈ ਜਦੋਂ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇਗੀ। [ਪੈਰਾ 14,16] [722-ਬੀ, ਸੀ, ਈ, ਐੱਫ; 723-ਏ-ਬੀ]

11 ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 399; ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਸੀ. ਡੀ. ਆਰ. ਰਵਿੰਦਰ ਵੀ. ਦੇਸਾਈ (2018) 16 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 272-'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ।

1.2 ਤਤਕਾਲ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, 15 ਨਵੰਬਰ 2016 ਨੂੰ, ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਕਥਿਤ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਸੀ। ਮੀਟਿੰਗ ਦੌਰਾਨ ਇੱਕ ਗੱਲਬਾਤ ਇੱਕ ਜਾਸੂਸੀ ਕੈਮਰੇ ਵਿੱਚ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੂੰ ਜਾਸੂਸੀ ਕੈਮਰਾ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਹ ਪੜਾਅ ਜਾਂਚ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ, ਉਦੇਸ਼ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣਾ ਸੀ ਕਿ ਮੁੱਢਲੀ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ, ਕੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪਹਿਲੀ ਸੂਚਨਾ ਰਿਪੋਰਟ ਦਰਜ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਾਰ ਬਣੇਗੀ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਅਭਿਆਸ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਜੋ 15.11.2012 ਉੱਤੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਇੱਕ ਮੁੱਢਲੀ ਜਾਂਚ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਇੱਕ ਸੰਗੀਨ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਉਪਰੋਕਤ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਜਦੋਂ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਤਾਂ ਧਾਰਾ 65 ਬੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ, ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਅਸਫਲ ਹੋਣ ਦੇ ਯੋਗ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਪੜਾਅ' ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਸੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਹੋਰ ਸਮੱਗਰੀ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਨੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹਿਆ ਸੀ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਪਹਿਲੀ ਸੂਚਨਾ ਰਿਪੋਰਟ ਦਰਜ

ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੋਈ ਜਾਂਚ ਸ਼ੁਰੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਮੁੱਢਲੀ ਜਾਂਚ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲਿਆ। ਇਹ ਲਲਿਤਾ ਕੁਮਾਰੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਸੀ। [ਪਾਰਸ 21,22] [726-ਈ-ਐਚ] ਏ

ਲਲਿਤਾ ਕੁਮਾਰੀ ਬਨਾਮ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਸਰਕਾਰ (2014) 2ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ 1: [2013] 14 ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 713 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

1.3 ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਇਸ ਤੱਥ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਕਿ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 239 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਤਹਿਤ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ। ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਸਥਾਪਤ ਸਿਧਾਂਤ ਹੈ ਕਿ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਉੱਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਪੜ੍ਹਾਅ ਉੱਤੇ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਸ ਧਾਰਨਾ ਉੱਤੇ ਅੱਗੇ ਵਧਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੁਆਰਾ ਰਿਕਾਰਡ ਉੱਤੇ ਲਿਆਂਦੀ ਗਈ ਸਮੱਗਰੀ ਸੱਚੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮੱਗਰੀ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਸਮੱਗਰੀ ਤੋਂ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ ਤੱਥ, ਇਸ ਦੇ ਪ੍ਰਤੱਖ ਮੁੱਲ ਉੱਤੇ ਲਏ ਗਏ ਹਨ, ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੱਤਾਂ ਦੀ ਹੋਂਦ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। [ਪੈਰਾ 23] [727-ਏ-ਸੀ]

1.4 ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਡਿਸਚਾਰਜ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 24] [727-F]

ਸੋਨੂੰ ਅਲੀਆਸ ਅਮਰ ਬਨਾਮ ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ (2017) 8ਐਸ ਸੀ ਸੀ 570; [2017] 8ਏਸ ਸੀ 151 ਸਰਾਜੁਦੀਨ ਬਨਾਮ ਮਦ੍ਰਾਸ ਰਾਜ ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਬਨਾਮ ਐੱਨ ਸੁਰੇਸ਼ ਰਾਜਨ (2014) 11 ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. 709: [2014] 1 ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 135-ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਕੇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ

	[2014] 11 ਐੱਸਸੀਆਰ 399।	'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰੋ।	ਪੈਰਾ 14
	(2018) 16 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ 272।	'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰੋ।	ਪੈਰਾ 15
।	[2017] 8 ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 151।	ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ	ਪੈਰਾ 15
	[1970] 3 ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 931।	ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।	ਪੈਰਾ 19
	[2013] 14 ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 713।	ਭਰੋਸਾ ਕਰੋ।	ਪੈਰਾ 21

[2014] 1 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 135 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪੈਰਾ 23

ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨਿਆਂਇਕ ਫੈਸਲਾਃ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 819/2019

2017 ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 3202 ਵਿੱਚ ਬੰਗਲੁਰੂ ਵਿਖੇ ਕਰਨਾਟਕ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਮਿਤੀ 27.04.2017 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ।

ਜੋਸਫ ਅਰਸਤੂ ਐੱਸ., ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਪ੍ਰਿਆ ਅਰਸਤੂ, ਸ਼ਿਵਾ ਪੀ., ਐਡਵਸ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ।

ਬਸਵ ਪ੍ਰਭੂ ਪਾਟਿਲ, ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ, ਆਨੰਦ ਸੰਜੇ ਐੱਮ. ਨੁਲੀ, ਧਰਮ ਸਿੰਘ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਰਚਿਤਮਾ ਹੀਰੇਮਥ (ਐੱਮ/ਐੱਸ. ਨੁਲੀ ਅਤੇ ਨੁਲੀ ਲਈ), ਵਕੀਲ। ਜਵਾਬਦੇਹ ਲਈ.

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ

ਡਾ. ਧਨੰਜੈ ਵਾਈ ਚੰਦਰਚੂੜ, ਜੇ.

1. ਛੁੱਟੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

2. ਇਹ ਅਪੀਲ ਕਰਨਾਟਕ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇੱਕ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦੇ 27 ਅਪ੍ਰੈਲ 2017 ਦੇ ਇੱਕ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਕੋਡ ਆਫ਼ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ 1973 1 ਦੀ ਧਾਰਾ 482 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਅਜਿਹਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜੱਜ, ਬੰਗਲੁਰੂ ਦੇ 5 ਦਸੰਬਰ 2016 ਦੇ ਇੱਕ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 239 ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

3. ਜਵਾਬਦੇਹ ਉਸ ਸਮੱਗਰੀ ਸਮੇਂ ਬੰਗਲੌਰ ਵਿਕਾਸ ਅਥਾਰਟੀ 2 ਦੇ ਭੂਮੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਸੈਕਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਵਜੋਂ ਸੇਵਾ ਨਿਭਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਬੀ. ਡੀ. ਏ. ਨੇ ਬੰਗਲੁਰੂ ਦੇ ਬਾਹਰੀ ਇਲਾਕੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਖਾਕਾ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕੁਝ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀਆਂ ਸਨ। ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੇ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਨੂੰ ਡੀਨੋਟੀਫਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੇ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਨੂੰ ਡੀਨੋਟੀਫਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਬੀ. ਡੀ. ਏ. ਨੂੰ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ।

4. ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦਾ ਕੇਸ ਇਹ ਹੈ ਕਿ 6 ਨਵੰਬਰ 2012 ਨੂੰ, ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੇ ਜਵਾਬਦੇਹ (ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 1) ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਫਾਈਲ ਨੂੰ ਡੀਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਇਹ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੂੰ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਪਰ ਉਹ ਆਪਣੇ ਡਰਾਈਵਰ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਜਿਸ ਰਾਹੀਂ ਉਸ ਨੂੰ

ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦੂਜੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ 'ਵਿਚੋਲਗੀ' ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਇੱਕ ਵਕੀਲ ਜੋ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੇ ਏਜੰਟ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। 8 ਨਵੰਬਰ 2012 ਨੂੰ ਲੋਕਾਯੁਕਤ ਪੁਲਿਸ ਕੋਲ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਦੂਜੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵੱਲੋਂ ਰਿਸ਼ਵਤ ਮੰਗੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਜਾਸੂਸੀ ਕੈਮਰਾ ਸੌਂਪਿਆ। ਇਹ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੂਜੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। 12 ਅਤੇ 13 ਨਵੰਬਰ 2012 ਨੂੰ ਦੂਜੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨਾਲ ਇੱਕ ਮੀਟਿੰਗ ਹੋਈ ਜਿਸ ਨੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਉਸ ਰਕਮ ਬਾਰੇ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਸੀ ਜੋ ਸੌਦੇ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਲਈ ਜਾਵੇਗੀ। ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਨੇ ਲਾਏ ਇਲਜ਼ਾਮ 15 ਨਵੰਬਰ 2012 ਨੂੰ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੇ ਬੀ. ਡੀ. ਏ. ਦਫ਼ਤਰ ਨੇੜੇ ਲਗਭਗ 7:30 ਵਜੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕੀਤੀ। ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਅਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਵਿਚਕਾਰ ਗੱਲਬਾਤ ਜਾਸੂਸੀ ਕੈਮਰੇ ਵਿੱਚ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੌਰਾਨ ਇਹ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕੰਮ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਅਦਲਾ-ਬਦਲੀ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਰਕਮ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਚਰਚਾ ਹੋਈ ਸੀ।

5. 16 ਨਵੰਬਰ 2012 ਨੂੰ ਲੋਕਾਯੁਕਤ ਅੱਗੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਪਹਿਲੀ ਸੂਚਨਾ ਰਿਪੋਰਟ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਹ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਜਾਲ ਵਿਛਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਕਥਿਤ ਰਿਸ਼ਵਤ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਅਦਾਇਗੀ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਵੱਲੋਂ ਪੰਜ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਾਂਚ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

6. ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਰੋਕੂ ਐਕਟ, 1988 ਦੀ ਧਾਰਾ 13 (2) ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀ ਗਈ ਧਾਰਾ 7,8,13 (1) (ਡੀ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਦੋਸ਼ ਤੈਅ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ।

7. ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਕਰਨਾਟਕ ਹਾਈ ਕੋਰਟ 3 ਅੱਗੇ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 482 ਤਹਿਤ ਲਗਾਤਾਰ ਤਿੰਨ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ। ਪਹਿਲੀਆਂ ਦੋ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ 26 ਫਰਵਰੀ 2013 ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈ ਕੇ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੂੰ ਕਾਰਵਾਈ ਤੋਂ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੇ ਉਪਾਵਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਤੀਜੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ।

8. ਪਹਿਲੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੇ ਫਿਰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜੱਜ, ਬੰਗਲੁਰੂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 239 ਦੇ ਤਹਿਤ ਡਿਸਚਾਰਜ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ। ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਜੱਜ ਨੇ 5 ਦਸੰਬਰ, 2016 ਨੂੰ ਇੱਕ ਆਦੇਸ਼ ਰਾਹੀਂ ਅਰਜ਼ੀ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਇਸ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸੋਧ ਵਿੱਚ ਸਵਾਲ

ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸੋਧ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੇ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 482 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ 27 ਅਪ੍ਰੈਲ 2017 ਨੂੰ ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦਾ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਆਦੇਸ਼ ਆਇਆ ਹੈ।

9. ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਨੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ ਉੱਤੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ (i) ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 65 ਬੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ, ਜਾਸੂਸੀ ਕੈਮਰੇ ਦੇ ਅਧਾਰ ਉੱਤੇ ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਰਿਕਾਰਡ ਦਾ ਸੈਕੰਡਰੀ ਸਬੂਤ ਸਬੂਤ ਵਿੱਚ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ; (ii) ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਨੂੰ "ਇਸ ਸਮੇਂ" ਕੋਈ ਵੀ ਪ੍ਰਮਾਣੀਕਰਣ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰ ਹੋਵੇਗਾ; ਅਤੇ (iii) ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦਾ ਕੇਸ ਕਿ ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਸਬੂਤ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਹੋਰ ਸਬੂਤ ਉਪਲਬਧ ਹਨ, ਇਸ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਉੱਤੇ ਅਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੈ। ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜ ਨੇ ਫਿਰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦੂਜੇ ਦੋਸ਼ੀ, ਜੋ ਕਿ ਜਾਲ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਸੀ, ਨੇ ਇਸ ਘਟਨਾ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਕ ਵਜੋਂ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦਾ ਨਾਮ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਨਤੀਜੇ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

10. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹੋਏ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਸ਼੍ਰੀ ਜੋਸਫ ਅਰਸਤੂ ਐੱਸ. ਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ (i) ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਇਹ ਮੰਨਣ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗਲਤੀ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਪੜ੍ਹਾਅ' ਤੇ ਧਾਰਾ 65 ਬੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਸੀ; (ii) ਧਾਰਾ 65 ਬੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਉਸ ਪੜ੍ਹਾਅ 'ਤੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੋਵੇਗੀ ਜਦੋਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਜਿਸ ਪੜ੍ਹਾਅ' ਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਸੀ ਉਹ ਪੜ੍ਹਾਅ ਸੀ; ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ (iii) ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਜਾਸੂਸੀ ਕੈਮਰੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਸਬੂਤ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਭਰੋਸਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਹੋਰ ਸਮੱਗਰੀ 'ਤੇ ਜੋ ਪਹਿਲੀ ਅਤੇ ਦੂਜੀ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ; (iv) ਉਸ ਸਬੂਤ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ' ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਨੂੰ ਇਸ ਗੰਜੇ ਦਾਅਵੇ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਅਜਿਹੀ ਸਮੱਗਰੀ' ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਇਹ ਯਕੀਨਨ ਨਹੀਂ ਜਾਪਦਾ ਸੀ; (v) ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੂੰ ਜਾਸੂਸੀ ਕੈਮਰਾ ਸੌਂਪਣ ਅਤੇ 15 ਨਵੰਬਰ 2012 ਨੂੰ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨਾਲ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਜੋ ਹੋਇਆ ਉਸ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਸਿਰਫ ਉਸ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੀ ਮੁੱਢਲੀ ਜਾਂਚ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਫੈਸਲੇ ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਲਲਿਤਾ ਕੁਮਾਰੀ ਬਨਾਮ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਸਰਕਾਰ 4; ਅਤੇ ((vi) ਮੁੱਢਲੀ ਜਾਂਚ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਸਿਰਫ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਨੂੰ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਣਾ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਕੋਈ ਸੰਗੀਨ ਅਪਰਾਧ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਮੁੱਢਲੀ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਦੌਰਾਨ ਜਾਸੂਸੀ ਕੈਮਰੇ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਇੱਕ ਪ੍ਰੀ-ਟ੍ਰੈਪ ਮਜ਼ਾਰ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿੱਚ ਸੀ ਜੋ ਲਲਿਤਾ ਕੁਮਾਰੀ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਬਣਾਏ ਗਏ ਅਪਵਾਦਾਂ ਦੇ

ਅੰਦਰ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 154 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਿਆਂ ਹੀ ਜਾਂਚ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

11. ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਲਏ ਗਏ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਸ਼੍ਰੀ ਬਸਵ ਪ੍ਰਭੂ ਪਾਟਿਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ (i) ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 154 ਤਹਿਤ ਐਫ. ਆਈ. ਆਰ. ਦਰਜ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਂਚ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਐੱਫ. ਆਈ. ਆਰ. ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ 16 ਨਵੰਬਰ 2012 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਪਰੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਸਮੱਗਰੀ ਇਕੱਠੀ ਕਰਨਾ ਸਬੂਤਾਂ ਵਿੱਚ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ; (ii) ਜਦੋਂ ਕਿ ਲਲਿਤਾ ਕੁਮਾਰੀ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਰੋਕੂ ਕਾਨੂੰਨ ਤਹਿਤ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਮੁੱਢਲੀ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ, ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਇਹ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾਉਣ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਐੱਫ. ਆਈ. ਆਰ. ਦਰਜ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸਬੂਤ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ; (3) ਸਟੇਸ਼ਨ ਡਾਇਰੀ ਵਿੱਚ ਐਂਟਰੀ ਦੀ ਹੋਂਦ ਦਾ ਵੀ ਕੋਈ ਸੰਕੇਤ ਨਹੀਂ ਹੈ; (4) ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਲਲਿਤਾ ਕੁਮਾਰੀ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਸਿਧਾਂਤ ਨਾਲ ਅਸੰਗਤ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 482 ਤਹਿਤ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਦੀ ਗਰੰਟੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ; (5) ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਦੂਜੇ ਵਿਰੁੱਧ ਮੁਕੱਦਮਾ। ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸੱਤ ਸਾਲ ਬੀਤਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 65 ਬੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਦੀ ਇੱਕ ਕਾਪੀ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਹੈ; ਅਤੇ (vi) ਧਾਰਾ 65 ਬੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ, ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਹੈ ਇਸ ਲਈ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 211 ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

12. ਇਹ ਬੇਨਤੀਆਂ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ।

13. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਜਿਸ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧੀ ਹੈ, ਉਹ ਹੈ ਧਾਰਾ 65 ਬੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਲੈਕਟ੍ਰੋਨਿਕ ਰਿਕਾਰਡ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸੈਕੰਡਰੀ ਸਬੂਤ ਲਈ ਇੱਕ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਪੜ੍ਹਾਅ' ਤੇ ਅਜਿਹਾ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ, ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦਾ ਕੇਸ ਅਸਫਲ ਹੋਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 65 ਬੀ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈਃ

“ਸੈਕਸ਼ਨ 65 (ਬੀ)। ਇਲੈਕਟ੍ਰੋਨਿਕ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ -

(1) ਇਸ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਇੱਕ ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੋਈ ਵੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਜੋ ਇੱਕ ਕਾਗਜ਼ ਉੱਤੇ ਛਾਪੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਇੱਕ ਕੰਪਿਊਟਰ ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਆਪਟੀਕਲ ਜਾਂ ਚੁੰਬਕੀ ਮੀਡੀਆ ਵਿੱਚ ਸਟੋਰ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਾਂ ਕਾਪੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੰਪਿਊਟਰ ਆਉਟਪੁੱਟ ਵਜੋਂ ਜਾਣੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ) ਨੂੰ ਵੀ ਇੱਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਜੇਕਰ ਇਸ ਸੈਕਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਤੇ ਕੰਪਿਊਟਰ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹਨ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ, ਮੂਲ ਦੇ ਹੋਰ ਸਬੂਤ ਜਾਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ, ਮੂਲ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੱਗਰੀ ਜਾਂ ਉਸ ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਤੱਥ ਦੇ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਹੋਵੇਗੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਿੱਧਾ ਸਬੂਤ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਹੋਵੇਗਾ।

(2) ਕੰਪਿਊਟਰ ਆਉਟਪੁੱਟ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੋਣਗੀਆਂ, ਅਰਥਾਤਃ

(a) ਜਾਣਕਾਰੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ ਕੰਪਿਊਟਰ ਆਉਟਪੁੱਟ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਕੰਪਿਊਟਰ ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਦੌਰਾਨ ਕੰਪਿਊਟਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨੂੰ ਸਟੋਰ ਕਰਨ ਜਾਂ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਯਮਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਕੰਪਿਊਟਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਉੱਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨਿਯੰਤਰਣ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਨਿਯਮਿਤ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ।

(ਅ) ਇਸ ਮਿਆਦ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਿਸਮ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਜਾਂ ਜਿਸ ਕਿਸਮ ਤੋਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਨੂੰ ਨਿਯਮਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੰਪਿਊਟਰ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ।

(c) ਇਸ ਮਿਆਦ ਦੇ ਪੂਰੇ ਸਮੱਗਰੀ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ, ਕੰਪਿਊਟਰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜਾਂ, ਜੇ ਨਹੀਂ, ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜਾਂ ਉਸ ਮਿਆਦ ਦੇ ਉਸ ਹਿੱਸੇ ਲਈ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਰਿਕਾਰਡ ਜਾਂ ਇਸ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰਨ ਲਈ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਸੀ।

(ਡੀ) ਇਲੈਕਟ੍ਰੋਨਿਕ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਜਾਣਕਾਰੀ ਉਹਨਾਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦੇ ਆਮ ਕੋਰਸ ਵਿੱਚ ਕੰਪਿਊਟਰ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਅਜਿਹੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

(3) ਜਿੱਥੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਿਆਦ ਵਿੱਚ, ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਦੀ ਧਾਰਾ (ਏ) ਵਿੱਚ ਦੱਸੀਆਂ ਗਈਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਣ ਅਤੇ ਪ੍ਰੋਸੈਸ ਕਰਨ ਦਾ ਕੰਮ ਨਿਯਮਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੰਪਿਊਟਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਕੀ -

((ਏ) ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਕੰਪਿਊਟਰਾਂ ਦੇ ਸੁਮੇਲ ਦੁਆਰਾ, ਜਾਂ

। (ਬੀ) ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਲਗਾਤਾਰ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕੰਪਿਊਟਰਾਂ ਦੁਆਰਾ; ਜਾਂ

(c) ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਲਗਾਤਾਰ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਕੰਪਿਊਟਰਾਂ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸੰਜੋਗਾਂ ਦੁਆਰਾ; ਜਾਂ

(d) ਉਸ ਅਰਸੇ ਦੌਰਾਨ ਇੱਕ ਜਾਂ ਇੱਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੰਪਿਊਟਰਾਂ ਅਤੇ ਇੱਕ ਜਾਂ ਇੱਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੰਪਿਊਟਰਾਂ ਦੇ ਸੰਯੋਜਨਾਂ ਦੇ ਲਗਾਤਾਰ ਸੰਚਾਲਨ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ,

ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਉਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਵਰਤੇ ਗਏ ਸਾਰੇ ਕੰਪਿਊਟਰਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਸੈਕਸ਼ਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇੱਕ ਸਿੰਗਲ ਕੰਪਿਊਟਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਸੈਕਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਕੰਪਿਊਟਰ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਵਾਲੇ ਨੂੰ ਉਸੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਮਝਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

(4) ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਬਿਆਨ ਦੇਣਾ ਇੱਛਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਇੱਕ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਭਾਵ -

(a) ਬਿਆਨ ਵਾਲੇ ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਰਿਕਾਰਡ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਢੰਗ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰਨਾ;

(ਅ) ਉਸ ਇਲੈਕਟ੍ਰੋਨਿਕ ਰਿਕਾਰਡ ਦੇ ਉਤਪਾਦਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਿਸੇ ਉਪਕਰਣ ਦਾ ਅਜਿਹਾ ਵੇਰਵਾ ਦੇਣਾ ਜੋ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਉਚਿਤ ਹੋਵੇ ਕਿ ਇਲੈਕਟ੍ਰੋਨਿਕ ਰਿਕਾਰਡ ਇੱਕ ਕੰਪਿਊਟਰ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ;

(ਸੀ) ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣਾ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਈਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਸਬੰਧਤ ਹਨ,.

ਅਤੇ ਸਬੰਧਤ ਯੰਤਰ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਜਾਂ ਸਬੰਧਤ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ (ਜੋ ਵੀ ਉਚਿਤ ਹੋਵੇ) ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਸਰਕਾਰੀ ਅਹੁਦੇ ਉੱਤੇ ਬੈਠੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਸਬੂਤ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸ ਉਪ-ਧਾਰਾ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਇਹ ਇੱਕ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਦੱਸਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਗਿਆਨ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੱਸਣ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਹੋਵੇਗਾ।

(5) ਇਸ ਸੈਕਸ਼ਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ -

(a) ਜਾਣਕਾਰੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਕੰਪਿਊਟਰ ਨੂੰ ਸਪਲਾਈ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜੇ ਇਹ ਕਿਸੇ ਢੁਕਵੇਂ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਪਲਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕੀ ਇਹ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਂ (ਮਨੁੱਖੀ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਨਾਲ ਜਾਂ ਬਿਨਾਂ) ਕਿਸੇ ਢੁਕਵੇਂ ਉਪਕਰਣ ਦੁਆਰਾ ਸਪਲਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ;

(ਅ) ਕੀ ਕਿਸੇ ਸਰਕਾਰੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਇਸ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸੰਚਾਲਿਤ ਕੰਪਿਊਟਰ ਦੁਆਰਾ ਸੰਭਾਲਿਆ ਜਾਂ ਪ੍ਰੋਸੈਸ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਹ ਜਾਣਕਾਰੀ, ਜੇ ਉਸ ਕੰਪਿਊਟਰ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸਪਲਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਉਸ ਨੂੰ ਸਪਲਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ;

(c) ਇੱਕ ਕੰਪਿਊਟਰ ਆਉਟਪੁੱਟ ਨੂੰ ਇੱਕ ਕੰਪਿਊਟਰ ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਂ (ਮਨੁੱਖੀ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਨਾਲ ਜਾਂ ਬਿਨਾਂ) ਕਿਸੇ ਢੁਕਵੇਂ ਉਪਕਰਣ ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਵਿਆਖਿਆ. —ਇਸ ਸੈਕਸ਼ਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਹਵਾਲਾ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਇਹ ਗਣਨਾ, ਤੁਲਨਾ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ”

14. ਧਾਰਾ 65 ਬੀ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਅਨਵਰ ਪੀ. ਵੀ. ਬਨਾਮ ਪੀ. ਕੇ. ਬਸ਼ੀਰ 5 ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਵਿਆਖਿਆ ਲਈ ਆਏ ਸਨ। ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ:

“ਇਲੈਕਟ੍ਰੌਨਿਕ ਰਿਕਾਰਡ ਰਾਹੀਂ ਕੋਈ ਵੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਸਬੂਤ ਸਬੂਤ ਐਕਟ, ਧਾਰਾ 59 ਅਤੇ 65-ਏ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਧਾਰਾ 65-ਬੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਿਰਧਾਰਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੀ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 65-ਬੀ ਇਲੈਕਟ੍ਰੌਨਿਕ ਰਿਕਾਰਡ ਦੀ ਸਵੀਕਾਰਤਾ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਕੰਪਿਊਟਰ ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸੈਕੰਡਰੀ ਸਬੂਤ ਨੂੰ ਪਵਿੱਤਰ ਕਰਨਾ ਹੈ। “

ਧਾਰਾ 65 ਬੀ (4) ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਹੈ ਇਸ ਸੈਕਸ਼ਨ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਬਿਆਨ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਉਪ-ਧਾਰਾ (4) ਦੇ ਇਸ ਪਹਿਲੂ ਉੱਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਅਨਵਰ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਮਾਣ ਪੱਤਰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਉਦੋਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ

ਇਲੈਕਟ੍ਰੌਨਿਕ ਰਿਕਾਰਡ ਨੂੰ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਵਰਤਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਹੇਠ ਦਿੱਤੇ ਹਵਾਲੇ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈਃ

ਇੱਕ ਬਿਆਨ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਸਬੂਤ ਵਿੱਚ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਰੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਉਪਾਅ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਸਰੋਤ ਅਤੇ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕਤਾ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ, ਜੋ ਕਿ ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਰਿਕਾਰਡ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਦੋ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ। ਇਲੈਕਟ੍ਰੌਨਿਕ ਰਿਕਾਰਡ ਅਜਿਹੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਉਪਾਵਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਛੇੜਛਾੜ, ਤਬਦੀਲੀ, ਤਬਦੀਲੀ, ਐਕਸੀਜ਼ਨ ਆਦਿ ਲਈ ਵਧੇਰੇ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਇਲੈਕਟ੍ਰੌਨਿਕ ਰਿਕਾਰਡ ਦੇ ਸਬੂਤ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਪੂਰਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨਿਆਂ ਦਾ ਮਜ਼ਾਕ ਉਡਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। " (ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

15. ਇਸੇ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਦੋ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਦੁਹਰਾਇਆ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਮੌਕੇ' ਤੇ ਧਾਰਾ 65 ਬੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਪੇਸ਼ ਨਾ ਕਰਨਾ ਇੱਕ ਠੀਕ ਹੋਣ ਯੋਗ ਨੁਕਸ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਭਰੋਸਾ ਜਤਾਇਆ ਸੋਨੂੰ ਉਰਫ ਅਮਰ ਬਨਾਮ ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ 7 ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀਃ

"ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਟੈਸਟ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਨੁਕਸ ਹੈ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨਬੱਧ ਕਰਨ ਦੇ ਪੜ੍ਹਾਅ 'ਤੇ ਠੀਕ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਟੈਸਟ ਨੂੰ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਜੇ ਸੀਡੀਆਰ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਦੇ ਮਾਰਕ ਕੀਤੇ ਜਾਣ 'ਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਨੂੰ ਘਾਟ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦੇ ਸਕਦੀ ਸੀ। "

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

16. ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਪਰੋਕਤ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 65 ਬੀ (4) ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲਤਾ ਜਦੋਂ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਤਾਂ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਲਈ ਘਾਤਕ ਸੀ। ਅਜਿਹੇ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਉਦੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇਗੀ ਜਦੋਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਰਿਕਾਰਡ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਉਹ ਪੜ੍ਹਾਅ ਹੈ ਜਦੋਂ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇਗੀ।

17. ਕੇਸ ਦੀ ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਇਹ ਬਹੁਤ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਸਾਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਵੱਲ ਵੀ ਧਿਆਨ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਰਿਕਾਰਡ ਤੋਂ ਸੁਤੰਤਰ, ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਹੋਰ ਸਮੱਗਰੀ ਉੱਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਅਜਿਹੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਨੂੰ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ 'ਤੇ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਨੇ ਭਰੋਸਾ ਰੱਖਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵੇਰਵੇ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ' ਤੇ ਆਈਟਮ 15,25 ਅਤੇ 28 ਤੋਂ 31 ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਇਸ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਇਸ ਸਪੱਸ਼ਟ ਦਾਅਵੇ 'ਤੇ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ "ਇਹ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ, ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਇਹ ਯਕੀਨਨ ਨਹੀਂ ਹੈ"।

18. ਇਹ ਸਾਨੂੰ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਦੇ ਅਗਲੇ ਅੰਗ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਸ੍ਰੀ ਬਸਵ ਪ੍ਰਭੂ ਪਾਟਿਲ, ਵਿਦਵਾਨ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਨੇੜਿਓਂ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜਵਾਬਦੇਹ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ 15 ਨਵੰਬਰ 2012 ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਵੱਲੋਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੂੰ ਜਾਸੂਸੀ ਕੈਮਰਾ ਸੌਂਪਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਤੋਂ ਇਹ ਸੰਕੇਤ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਾਂਚ 16 ਨਵੰਬਰ 2012 ਨੂੰ ਐਫ. ਆਈ. ਆਰ. ਦਰਜ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੁਆਰਾ ਲਲਿਤਾ ਕੁਮਾਰੀ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ।

19. ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦੇਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਇਹ ਨੋਟ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਪੀ. ਸਿਰਾਜੁਦੀਨ ਬਨਾਮ ਮਦਰਾਸ ਰਾਜ 8 ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਲੋਕ ਸੇਵਕ ਦੁਆਰਾ ਕਥਿਤ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੀ ਸੂਚਨਾ ਰਿਪੋਰਟ ਦਰਜ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੁੱਢਲੀ ਜਾਂਚ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਉੱਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀਃ

“17... ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਇੱਕ ਲੋਕ ਸੇਵਕ, ਭਾਵੇਂ ਉਸ ਦਾ ਰੁਤਬਾ ਕੁਝ ਵੀ ਹੋਵੇ, ਜਨਤਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬੇਇੱਜ਼ਤੀ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕਥਿਤ ਤੌਰ' ਤੇ ਗੰਭੀਰ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਜਾਂ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਪਹਿਲੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਇੱਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੀ ਕੁੱਝ ਢੁਕਵੀਂ ਮੁੱਢਲੀ ਜਾਂਚ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਵਿਰੁੱਧ ਅਜਿਹੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦਰਜ ਕਰਨਾ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ

ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਪਸੰਦ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਇੱਕ ਵਿਭਾਗ ਵਿੱਚ ਸਿਖਰਲੇ ਅਹੁਦੇ ਉੱਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਬੇਬੁਨਿਆਦ ਹੋਵੇ, ਨਾ ਸਿਰਫ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ, ਬਲਕਿ ਆਮ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਉਸ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਵੀ ਅਣਗਿਣਤ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਹ ਸਬੰਧਤ ਸੀ। ਜੇਕਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਮਦਰਾਸ ਰਾਜ ਵਾਂਗ ਚੌਕਸੀ ਅਤੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਰੋਕੂ ਵਿਭਾਗ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਦਾ ਕੰਮ ਸੌਂਪਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਇਸ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਕੋਈ ਵੀ

ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਪਰ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਵੀ ਜਾਂਚ ਨਿਰਪੱਖ ਅਤੇ ਵਾਜਬ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੂਰਵ-ਅਨੁਮਾਨਤ ਵਿਚਾਰ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਜਿਸ ਦੇ ਆਚਰਣ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ ਜਾਂ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਅਜਿਹੇ ਉਪਾਅ ਅਪਣਾ ਕੇ ਕਥਿਤ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ 'ਤੇ ਤੁਲਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਜੋ ਸ਼ੱਕੀ ਵੈਧਤਾ ਜਾਂ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਹਨ। ਅਪਣਾਏ ਗਏ ਸਾਧਨ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਅੰਤ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ। ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਵਿਰੁੱਧ ਆਮ ਵਿਭਾਗੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ, ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਮ ਅਭਿਆਸ ਇਹ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰੀ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਲੈ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਇੱਕ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਪੂਰੇ ਪੈਮਾਨੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਜਾਂਚ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲਿਆ ਜਾਣਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਉਹਨਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਕਿ ਕੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਦਾ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਆਮ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪਹਿਲੀ ਸੂਚਨਾ ਰਿਪੋਰਟ ਦਰਜ ਕਰਕੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਅਗਲੇਰੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। "

20. ਪੀ. ਸਿਰਾਜੂਦੀਨ (ਉੱਪਰ) ਨੇ ਇੱਕ ਮੁੱਢਲੀ ਜਾਂਚ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਉੱਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ, ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਲੋਕ ਸੇਵਕ ਉੱਤੇ ਇੱਕ ਗੰਭੀਰ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਬੇਈਮਾਨੀ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮੁੱਢਲੀ ਜਾਂਚ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਕੋਈ ਸੰਗੀਨ ਅਪਰਾਧ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਸੂਚਨਾ ਰਿਪੋਰਟ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. 9 ਦੀ ਧਾਰਾ 154 ਤਹਿਤ ਪਹਿਲੀ ਸੂਚਨਾ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾ ਅਧਾਰ ਇੱਕ ਸੰਗੀਨ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹੈ। ਜੋ ਕਿ ਥਾਣੇ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਕਿ ਕੀ ਇੱਕ ਜਨਤਕ ਸੇਵਕ ਦੁਆਰਾ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੇ ਕਥਿਤ ਕੰਮ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਇੱਕ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸੰਗੀਨ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਫਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਪੀ ਸਿਰਾਜੂਦੀਨ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮੁੱਢਲੀ ਜਾਂਚ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪੀ. ਸਿਰਾਜੂਦੀਨ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਲਲਿਤਾ ਕੁਮਾਰੀ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ। ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 154 ਇੱਕ ਸੰਗੀਨ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੀ

ਪ੍ਰਾਪਤੀ 'ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਸੂਚਨਾ ਰਿਪੋਰਟ ਦੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਫਿਰ ਵੀ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਮੁੱਢਲੀ ਜਾਂਚ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਜਿੱਥੇ ਮੁੱਢਲੀ ਜਾਂਚ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾਃ

“ 120.5. ਮੁੱਢਲੀ ਜਾਂਚ ਦਾ ਦਾਇਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੀ ਸੱਚਾਈ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਤਸਦੀਕ ਕਰਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਸਿਰਫ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਕਿਸੇ ਸੰਗੀਨ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਦੀ ਹੈ।

। 120.6. ਕਿਸ ਕਿਸਮ ਅਤੇ ਕਿਹੜੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਮੁੱਢਲੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ, ਇਹ ਹਰੇਕ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰੇਗਾ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਮੁੱਢਲੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈਃ

a) ਵਿਆਹੁਤਾ ਵਿਵਾਦ/ਪਰਿਵਾਰਕ ਵਿਵਾਦ

b) ਵਪਾਰਕ ਅਪਰਾਧ

c) ਮੈਡੀਕਲ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ

(D) ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੇ ਮਾਮਲੇ

e) ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ ਜਿੱਥੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਧਾਰਨ ਦੇਰੀ/ਕਮੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਦੇਰੀ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਨੂੰ ਤਸੱਲੀਬਖਸ਼ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਦੱਸੇ ਬਿਨਾਂ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਕਰਨ ਵਿੱਚ 3 ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੇਰੀ। ”

ਮੁੱਢਲੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਹਵਾਲੇ ਵਿੱਚ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈਃ

“ਇਸ ਲਈ, ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਜਾਂ ਗੈਰ-ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਾਊਂਟਰ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਸਿਰਫ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਇੱਕ ਸੰਗੀਨ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰੇ। ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਐੱਫ. ਆਈ. ਆਰ. ਦਰਜ ਕਰਨਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜੇ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸੰਗੀਨ ਅਪਰਾਧ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਐੱਫ. ਆਈ. ਆਰ. ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਦਰਜ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਸ਼ਾਇਦ ਪੁਲਿਸ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਦੇ ਸੀਮਤ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਮੁੱਢਲੀ ਤਸਦੀਕ ਜਾਂ ਜਾਂਚ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਕੋਈ ਸੰਗੀਨ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਰ ਜੇਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਇੱਕ ਸੰਗੀਨ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਹੈ, ਤਾਂ

ਤੁਰੰਤ ਐੱਫ. ਆਈ. ਆਰ. ਦਰਜ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੋਈ ਹੋਰ ਵਿਕਲਪ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਐਫ. ਆਈ. ਆਰ. ਦਰਜ ਕਰਨ ਦੇ ਪੜ੍ਹਾਅ 'ਤੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਾਸੰਗਿਕ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ, ਕੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਗਲਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਕੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸੱਚੀ ਹੈ, ਕੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਹੈ ਆਦਿ। ਇਹ ਉਹ ਮੁੱਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਐੱਫ. ਆਈ. ਆਰ. ਦੀ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਤਸਦੀਕ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ। ਐੱਫ. ਆਈ. ਆਰ. ਦਰਜ ਕਰਨ ਦੇ ਪੜ੍ਹਾਅ 'ਤੇ, ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਇੱਕ ਸੰਗੀਨ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਜੇ ਜਾਂਚ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਝੂਠੀ ਪਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ 'ਤੇ ਝੂਠੀ ਐੱਫ. ਆਈ. ਆਰ. ਦਰਜ ਕਰਨ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਦਾ ਹਮੇਸ਼ਾ ਇੱਕ ਵਿਕਲਪ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

21. ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, 15 ਨਵੰਬਰ 2016 ਨੂੰ, ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਕਥਿਤ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਸੀ। ਮੀਟਿੰਗ ਦੌਰਾਨ ਇੱਕ ਗੱਲਬਾਤ ਇੱਕ ਜਾਸੂਸੀ ਕੈਮਰੇ ਵਿੱਚ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੂੰ ਜਾਸੂਸੀ ਕੈਮਰਾ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਹ ਪੜ੍ਹਾਅ ਜਾਂਚ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਸ ਪੜ੍ਹਾਅ 'ਤੇ, ਉਦੇਸ਼ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣਾ ਸੀ ਕਿ ਮੁੱਢਲੀ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ, ਕੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪਹਿਲੀ ਸੂਚਨਾ ਰਿਪੋਰਟ ਦਰਜ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਾਰ ਬਣੇਗੀ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, 15 ਨਵੰਬਰ 2012 ਨੂੰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਭਿਆਸ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਇੱਕ ਮੁੱਢਲੀ ਜਾਂਚ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਇੱਕ ਸੰਗੀਨ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਦੀ ਹੈ।

22. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਉਪਰੋਕਤ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਤਾਂ ਧਾਰਾ 65 ਬੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ, ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਅਸਫਲ ਹੋਣ ਦੇ ਯੋਗ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਪੜ੍ਹਾਅ' ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਸੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਉਸ ਹੋਰ ਸਮੱਗਰੀ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਨੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹਿਆ ਸੀ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਪਹਿਲੀ ਸੂਚਨਾ ਰਿਪੋਰਟ ਦਰਜ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੋਈ ਜਾਂਚ ਸ਼ੁਰੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਮੁੱਢਲੀ ਜਾਂਚ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਸੀ।

23. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਇਸ ਤੱਥ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਕਿ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 239 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਤਹਿਤ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ। ਇਸ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਕਈ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਸੈਟਲਡ ਸਿਧਾਂਤ ਹੈ ਕਿ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਪੜ੍ਹਾਅ' ਤੇ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਸ ਧਾਰਨਾ 'ਤੇ ਅੱਗੇ ਵਧਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੁਆਰਾ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦੀ ਗਈ ਸਮੱਗਰੀ ਸੱਚੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮੱਗਰੀ ਦਾ

ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਸਮੱਗਰੀ ਤੋਂ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ ਤੱਥ, ਇਸ ਦੇ ਪ੍ਰਤੱਖ ਮੁੱਲ' ਤੇ ਲਏ ਗਏ ਹਨ, ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੱਤਾਂ ਦੀ ਹੋਂਦ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਐੱਨ ਸੁਰੇਸ਼ ਰਾਜਨ 10 ਵਿੱਚ, ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਪਿਛਲੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹੋਏ; ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆਃ.

“29...ਇਸ ਪੜ੍ਹਾਅ 'ਤੇ, ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਸੰਭਾਵੀ ਮੁੱਲ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਡੂੰਘਾਈ ਨਾਲ ਜਾਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਅਤੇ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਮੱਗਰੀ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਗਰੰਟੀ ਨਹੀਂ ਦੇਵੇਗੀ। ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਗੱਲ ਉੱਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਇਹ ਮੰਨਣ ਲਈ ਕੋਈ ਅਧਾਰ ਹੈ ਕਿ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਕਿ ਕੀ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ ਕੋਈ ਅਧਾਰ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਵੱਖਰੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਦੱਸਣ ਲਈ, ਜੇ ਅਦਾਲਤ ਸੋਚਦੀ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਰਿਕਾਰਡ ਉੱਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਅਧਾਰ ਉੱਤੇ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਦੋਸ਼ ਤੈਅ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ; ਹਾਲਾਂਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਸ ਸਿੱਟੇ ਉੱਤੇ ਪਹੁੰਚਣਾ ਪਵੇਗਾ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਕਾਨੂੰਨ ਇਸ ਪੜ੍ਹਾਅ 'ਤੇ ਮਿੰਨੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ”

24. ਉਪਰੋਕਤ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਸਾਡਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਅਪੀਲ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ 2017 ਦੀ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 3202 ਵਿੱਚ 24 ਅਪ੍ਰੈਲ 2017 ਦੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ 5 ਦਸੰਬਰ 2016 ਨੂੰ ਸੁਣਵਾਈ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਦੇ ਹਾਂ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਡਿਸਚਾਰਜ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਅਪੀਲ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

Tarun Mehra

Advocate